

УДК 378.11(477)

К.В. Котелевець

аспірантка кафедри педагогіки, управління та адміністрування
ННІМП ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
kotekevets1990@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИВАТНИМ ЗАКЛАДОМ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА АДАПТИВНИХ ЗАСАДАХ

Динамізм суспільного розвитку, зростання соціальної ролі особистості, наявність тенденції до гуманізації суспільства, інтелектуалізація праці зумовлюють створення таких умов, за яких освіта стає стратегічною галуззю розвитку України. Реформування освіти є складовою процесу адаптації національної системи освіти до цих змін.

Головними завданнями розвитку національної освіти визнані: перехід до державно-громадської системи управління, багатоманітність й варіативність закладів освіти.

У статті 1 Закону України «Про освіту» записано, що засновником закладу освіти можуть бути: орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника. У статті 22 цього закону наголошується, що заклад освіти залежно від засновника може діяти як державний, комунальний, приватний чи корпоративний [2].

Із появою закладів освіти, що засновані на приватній формі власності, виникла проблема ефективного управління ними. Сутність її полягає в тому, що ці заклади, не маючи бюджетного фінансування, організовані більш незалежно від державного втручання, оскільки за формою власності відрізняються від традиційних освітніх закладів. Відтак, вони мають значну самостійність в організації освітнього процесу і в здійсненні економічної діяльності.

Логічний аналіз свідчить про те, що основною відмінністю приватних закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) є подвійна юридична природа. З одного боку вони за чинним законодавством є

зкладами загальної середньої освіти, мають таку ж структуру, систему управління, вимоги до організації освітньої діяльності, що й ЗЗСО державної і комунальної власності. З іншого – це суб'єкти підприємницької діяльності, які на сьогодні в основному не отримують державного фінансування і засновник (власник) самостійно фінансує освітню діяльність закладу за рахунок плати за навчання й власного капіталу, який поповнюється через підприємницьку діяльність в інших сферах. Слід зазначити, що Законом України «Про освіту» (2017) передбачено таке фінансування (ст. 78) , що дасть змогу засновникам посилювати фінансову підтримку освітнього процесу [2].

Це забезпечить певні ступені свободи в різних напрямках діяльності приватного ЗЗСО (адаптовано за Коробович Л.П. [3]), а саме:

1) В адресному розподілі додаткових коштів, отриманих не з державних джерел, саме на ті ділянки ЗЗСО, розвиток яких відповідає вимогам ринкової економіки, що робить заклад конкурентоспроможним на ринку освітніх послуг.

2) У формуванні більшої відкритості приватних ЗЗСО, що полягає у:

– розширенні міжнародних зв'язків, можливості самостійно здійснювати обмін досвідом із зарубіжними партнерами;

– укладанні різних угод про навчальну, науково-методичну й творчу співпрацю з закладами вищої освіти, академічними науковими установами, управлінськими структурами;

– створенні науково-навчальних та виробничих комплексів, лабораторій;

– установленні зв'язків із засобами масової інформації, батьками, громадськістю для реклами, створення умов для більш повного задоволення освітніх потреб населення та підвищення власного іміджу тощо;

– орієнтації освітньої діяльності на ринок праці та ринок освітніх послуг для більшого попиту серед тих, хто навчається або хоче навчатися.

3) У забезпеченні мобільності приватних закладів щодо створення адаптивних організаційних структур, які швидко реагують на зміни в оточенні, підсилюючи життєздатність приватних ЗЗСО у мінливому ринковому середовищі.

4) У здійсненні диверсифікованості приватних ЗЗСО, що так

само є атрибутом ринкових стосунків.

5) У запровадженні новітніх технологій навчання:

- розвиток інтерактивних форм і методів, у т.ч. дистанційного навчання, електронної педагогіки;
- запровадження мультимедійних проекторів, відповідних інформаційних технологій та комп'ютерної техніки;
- використання навчальних сайтів, блогів, web-сторінок, хмарних технологій.

6) У зміні акцентів ціннісних орієнтацій випускників:

- бажання стати культурною, освіченою людиною шляхом опанування ключовими компетенціями;
- орієнтація на активне діяльне життя та самореалізацію.

7) У формуванні якості кінцевого продукту ЗЗСО –успішного, конкурентоспроможного випускника, здатного адаптувати набуті знання до вимог обраної ним сфери практичної діяльності.

Урахування перелічених вище особливостей у діяльності приватних закладів загальної середньої освіти дасть змогу підвищити якість надання освітніх послуг.

Крім того, на наш погляд, провідним механізмом забезпечення якості надання освітніх послуг приватним ЗЗСО є технологія адаптивного управління (автор Г. Єльнікова). Використовуючи саме зазначену технологію можна стверджувати, що сполучення процесів управління та самоуправління сприятиме саморозвитку й самореалізації особистості. Технологія адаптивного управління є процесом взаємовпливу і взаємоприспосовування суб'єктів діяльності через поєднання, взаємоузгодження, гармонізації потреб людини, суспільства і держави [1].

Використана література

1. Адаптивне управління: міжгалузеві зв'язки, науково-прикладний аспект: Кол. Монографія / Г. В. Єльнікова, Т. А. Борова, З. В. Рябова та ін./ За заг. і наук. ред. Г. В. Єльнікової. Х.: Мачулін, 2017. 440 с.

2. Закон України «Про освіту». URL: http://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-1.htm (дата звернення: січень 2019).

3. Коробович Л.П. Педагогічні умови моніторингу результативності навчального процесу в системі педагогічного менеджменту приватного вищого навчального закладу : дис. ... к-та. пед. наук : 13.00.06 / НАПН України, Ун-т менедж. освіти. К., 2011. 268 с.